

LÄMSÄNJÄRVEN PÄIVÄKODIN

TASA-ARVO- JA YHDENVERTAISUUS-
SUUNNITELMA

2022-2025

LÄHTÖKOHDAT

Suunnitelman alussa määritellään termit **yhdenvertaisuus** ja **tasa-arvo**, sekä avataan hiukan niiden lainsäädännöllistä taustaa. Sen jälkeen kuvaillaan, mihin Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuus -suunnitelmalla pyritään, sekä kuvataan, miten yhdenvertaisuus- ja tasa-arvo-suunnittelua toteutetaan Lämsänjärven päiväkodissa.

YHDENVERTAISUUS JA TASA-ARVO KÄSITTEINÄ

Termillä yhdenvertaisuus tarkoitetaan laajaa ihmisten erilaisuuden vaalimista ja samanarvoisuuden tunnistamista. Tasa-arvon ajatellaan puolestaan liittyvän sukupuolten väliseen yhdenvertaisuuteen. Nämä käsitteet kietoutuvat toisiinsa ja ne nähdään toisiaan tukevinä myös lainsäädännössä. Yhdenvertaisuuden toteutumiseen liittyy olennaisena osana **syrijimättömyys**: ketään ei saa asettaa epäedulliseen tai epäsuotuisaan asemaan minkään henkilökohtaisen ominaisuuden, kuten iän, alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vammaisuuden, mielipiteen, poliittisen toiminnan, ammattiyhdistystoiminnan, perhesuhteiden, terveydentilan, vammaisuuden, seksuaalisen suuntautumisen, tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella.

LAINSÄÄDÄNTÖ

YK:n ihmisoikeuksien julistuksen mukaan ”kaikki ihmiset syntyvät vapaina ja tasavertaisina arvoltaan ja oikeuksiltaan”. Muita yhdenvertaisuuteen ja tasa-arvoon liittyviä sopimuksia ovat esimerkiksi eurooppalainen naisten ja miesten tasa-arvon peruskirja ja naisten ja miesten tasa-arvoa edistämään pyrkivä Lissabonin sopimus. Suomessa yhdenvertaisuus on kirjattu **perustuslaissa** määriteltyihin ihmisen perusoikeuksiin: kaikki ihmiset ovat samanarvoisia ja kaikilla on samat perusoikeudet. Jokainen on lain edessä yhdenvertainen, eikä ketään saa syrjiä. Tarkemmin tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumiseen velvoittavat **yhdenvertaisuuslaki** ja **laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta**. Yhdenvertaisuuslain tehtävänä on edistää yhdenvertaisuutta, ehkäistä syrjintää ja parantaa syrjityn oikeusturvaa. Tasa-arvolain tehtävänä on puolestaan estää sukupuoleen perustuva syrjintä ja parantaa sukupuolten välistä tasa-arvoa.

Varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa on **varhaiskasvatustlain ja perusopetuslain** nojalla tasa-arvon edistämismisvelvoite. **Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa 2016** puhutaan tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumisesta muun muassa seuraavalla tavalla:

”Inklusiivisessa toimintakulttuurissa edistetään osallisuutta, yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa kaikessa toiminnassa. Lasten, henkilöstön ja huoltajien aloitteita, näkemyksiä ja mielipiteitä arvostetaan. Tämä edellyttää osallisuutta edistävien toimintatapojen sekä rakenteiden tietoista kehittämistä.”

”Yhteisön jäsenet tulevat kohdatuiksi ja kohdelluiksi yhdenvertaisina riippumatta henkilöön liittyvistä tekijöistä. Yhdenvertaisuus ei merkitse samanlaisuutta. Toimintakulttuurin kehittämisen kannalta on tärkeää, että yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa koskevista asenteista keskustellaan työyhteisössä. Lisäksi tulee pohtia, miten esimerkiksi kieleen, etnisyyteen, katsomukseen, vammaisuuteen, sukupuoleen ja sen moninaisuuteen liittyvät asenteet näkyvät puheissa, eleissä, teoissa ja toimintatavoissa.”

”Varhaiskasvatus on sukupuolisensitiivistä. Henkilöstö rohkaisee lapsia tekemään valintoja ilman sukupuoleen tai muihin henkilöön liittyviin seikkoihin sidottuja stereotyyppisiä rooleja ja ennako-odotuksia. Henkilöstö tunnistaa lasten keskinäisten kohtaamisten eriarvoistavia piirteitä sekä puuttuu niihin hienotunteisesti ja johdonmukaisesti. Myönteisellä ja kannustavalla vuorovaikutuksella tuetaan lapsen oman identiteetin ja itsenäisyyden kehitystä.”

”Varhaiskasvatuksessa ei sallita kiusaamista, väkivaltaa eikä häirintää. Kiusaaminen tunnistetaan, siihen puututaan ja sitä ehkäistään tietoisesti ja suunnitelmallisesti. Lasten kanssa opetellaan tunnistamaan ja ratkaisemaan ristiriitoja rakentavasti. Häirintä-, kiusaamis- ja väkivaltatilanteissa keskustellaan lasten huoltajien kanssa ja etsitään yhdessä ratkaisuja.”

Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteissa 2014 tasa-arvosta ja yhdenvertaisuudesta puhutaan puolestaan näin:

”Esiopetus toimintaympäristönä tukee lasten tasa-arvoisuutta. Siihen sisältyvät mm. mielipiteiden ja sukupuolten tasa-arvo. Esiopetus edistää lasten mahdollisuuksia kehittää kykyjään ja tehdä valintoja ilman sukupuolesta johtuvia ennako-odotuksia ja rajoituksia. Tasa-arvopyrkimyksiä täydentää laaja-alainen yhdenvertaisuuden periaate. Opetus on lapsia puoluepoliittisesti, uskonnollisesti ja katsomuksellisesti sitouttamattomaa. Esiopetusta ei saa käyttää kaupallisen vaikuttamisen kanavana.”

”Toimintakulttuurin kehittämisen lähtökohtana on kaikille yhteinen esiopetus, jossa kukin lapsi voi toimia, kehittyä ja oppia omana ainutlaatuisena yksilönään sekä yhteisön jäsenenä. Toimintaa kehitetään inklusiiviseen ja kulttuurista monimuotoisuutta tukevaan suuntaan. On tärkeää, että lapset saavat kokemuksia siitä, että heistä ollaan kiinnostuneita, heitä arvostetaan ja heidän mielipiteillään ja toiminnallaan on merkitystä.”

”Esiopetuksen tehtävä on vahvistaa lasten valmiuksia ymmärtää yhteiskunnan monimuotoisuutta ja toimia siinä. Lapsilla on oikeus oppia leikkien ja iloita oppimastaan. Lasten aikaisemmat kokemukset ja taidot ovat osa heidän oppimisen polkuaan. Lasten erilaisuutta sekä erilaisia tapoja toimia ja oppia arvostetaan. Esiopetuksen henkilöstön ja huoltajien yhteistyö auttaa turvaamaan lasten hyvinvointia. Esiopetuksen henkilöstön avoin ja kunnioittava suhtautuminen erilaisiin perheisiin sekä kotien erilaisiin katsomuksiin, uskontoihin, perinteisiin ja kasvatuskäytäntöihin on rakentavan vuorovaikutuksen ja opetuksen perusta.”

”Arjen eettisten valintojen pohdinta sekä omien tunteiden kehittäminen ja rakentavan käyttäytymisen harjoittelu vahvistavat lasten vuorovaikutustaitoja. Tutustuminen lähiyhteisön tapoihin sekä uskontoihin ja muihin katsomuksiin yhdessä kokonaisuuden muiden tavoitteiden kanssa tukee lasten kulttuurisen osaamisen ja vuorovaikutustaitojen kehittymistä sekä ajatteluun ja oppimiseen liittyvää laaja-alaista osaamista.”

Oulun kaupungin esiopetuksen opetussuunnitelman mukaan yhdenvertaisuus ja tasa-arvo ovat olennainen osa esiopetuksen arvopohjaa ja toimintakulttuuria:

”Yhteisön jäsenet tulevat kohdatuiksi ja kohdelluiksi yhdenvertaisina riippumatta henkilöön liittyvistä tekijöistä. Yhdenvertaisuus ei merkitse samanlaisuutta. Toimintakulttuurin kehittämisen kannalta on tärkeää, että yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa koskevista asenteista keskustellaan työyhteisössä. Lisäksi tulee pohtia, miten esimerkiksi kieleen, etnisyyteen, katsomukseen, uskuntoon, vammaisuuteen, sukupuoleen ja sen moninaisuuteen liittyvät asenteet näkyvät puheissa, eleissä, teoissa ja toimintatavoissa. Vuorovaikutuksen ja kielenkäytön mallit sekä tavat toimia stereotyyppisten oletusten mukaisesti välittyvät lapsille. Esiopetus on sukupuolisensitiivistä. Henkilöstö tiedostaa omia ennako-odotuksiaan ja rohkaisee lapsia tekemään valintoja ilman sukupuoleen tai muihin henkilöön liittyviin seikkoihin sidottuja stereotyyppisiä rooleja ja ennako-odotuksia. Henkilöstö tunnistaa lasten keskinäisten kohtaamisten eriarvoistavia piirteitä sekä puuttuu niihin hienotunteisesti ja johdonmukaisesti. Myönteisellä ja kannustavalla vuorovaikutuksella tuetaan lapsen oman identiteetin ja itsetunnon kehitystä.”

TASA-ARVO- JA YHDENVERTAISUUSUUNNITTELU

Koulutuksen järjestäjällä on yhdenvertaisuuslain mukaan velvollisuus edistää yhdenvertaisuutta. Yhdenvertaisuuden toteutumista oppilaitoksen toiminnassa on arvioitava ja ryhdyttävä tarvittaviin toimenpiteisiin yhdenvertaisuuden toteutumisen edistämiseksi. Koulutuksen järjestäjän on huolehdittava myös siitä, että oppilaitoksella on suunnitelma yhdenvertaisuuden edistämiseksi, ja että oppilailla ja heidän huoltajillaan on mahdollisuus tulla kuulluksi kehittämistoimenpiteisiin liittyen.

Oulun kaupungissa jokainen esiopetusyksikkö laatii yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelman yhdessä henkilöstön, huoltajien ja lasten kanssa. Yhdenvertaisuussuunnitelmat ovat nähtävillä esiopetusyksikön kotisivuilla ja niitä päivitetään kolmen vuoden välein. Suunnitelmiin kirjataan nykytilanteen kartoitus, sekä sen pohjalta edistämistoimenpiteet, niiden seuranta ja arvioiti.

Lämsänjärven päiväkodin tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyötä tehtiin käyttämällä apuna Rauhankasvatusinstituutin tuottamaa ja kehittämää materiaalia, Tasa-arvokompassia. Siinä yhdenvertaisuuteen ja tasa-arvoon liittyvät teot ja kehittämisen kohteet on ryhmitelty viiden teemakokonaisuuden alle:

1. Hallinnon ja johtamisen taso
2. Pedagoginen toiminta
3. Tilat ja ympäristö
4. Asenteet ja vuorovaikutus
5. Huoltajat ja sidosryhmät

Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumista yksikössä arvioitiin näillä eri osa-alueilla keskustellen ja numeroasteikolla 0-3. Hallinnon ja johtamisen taso jätettiin alkukartoituksesta pois. Keskustelua käytiin pääasiassa varhaiskasvatuksen opettajien, varajohtajan ja päiväkodin johtajan kesken pedagogisissa palavereissa toimintakauden 2021-2022 aikana. Eri osa-alueiden arvioimisen pohjalta muodostettiin käsitys yksikössä toteutuvan yhdenvertaisuuden nykytilasta, sekä asetettiin kehittämistavoitteet seuraavalle kolmelle vuodelle.

NYKYTILAN ARVIOINTIA

1. Hallinnon ja johtamisen taso

Hallinnon ja johtamisen tasolla tasa-arvo ja yhdenvertaisuustyö tarkoittaa sitä, että varhaiskasvatusyksikkö sitoutuu näihin arvoihin pitkäjänteisesti. Henkilökunta osallistuu aktiivisesti tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden kehittämiseen, sekä koulututtuu, keskustelee ja mentoroi toisiaan näiden teemojen osalta. Henkilöstökäytännöt edistävät tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta, ja myös henkilöstöä koskien on laadittu tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma. Tietoa jaetaan ja kerätään sukupuolen moninaisuus huomioiden. Uudet työntekijät perehdytetään myös tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskysymyksiin. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyön jatkuvuus sekä tiedonsiirto taataan lapsen siirtyessä varhaiskasvatuksesta esiopetukseen ja perusopetukseen.

Lämsänjärven päiväkodin henkilökunnan kesken ei arvioitu tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumista hallinnon ja johtamisen tasolla, koska teeman sisältö liittyy pitkälti henkilöstöjohtamisen ja pedagogisen johtamisen tavoitteisiin, sekä rakenteellisiin asioihin. Oulun kaupungin tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelmassa keskitytään tämän tason kysymyksiin, ja niistä on keskusteltu myös johtajan ja varajohtajan kesken.

2. Pedagogisen toiminnan taso

Pedagogisen toiminnan tasolla tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutuminen tarkoittaa sitä, että tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussisältöjen käsittelyyn varataan riittävästi aikaa arjen pedagogisessa toiminnassa, tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusnäkökulmat läpäisevät toiminnan kaikilla oppimisen alueilla, leikkejä ohjataan tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistäen ja lasten taitojen kehittymistä tuetaan sukupuolisensitiivisesti ja yhdenvertaisesti.

Konkreettisemmin tämä tarkoittaa esimerkiksi sitä, että lasten kanssa tutustutaan moninlaisiin ihmisryhmiin, kieliin ja kulttuureihin, ja kaikessa toiminnassa huomioidaan moninäkökulmaisuus. Pedagogiset toimintatavat ovat monipuolisia ja tukevat erilaisia oppijoita. Lasta ohjataan kokeilemaan erilaisia leikkejä, leikkivälineitä, leikkioleja ja leikkikavereita sukupuolesta, ihonväristä, toimintakyvystä tai muista ominaisuuksista riippumatta. Jokaista lasta keuhataan, kannustetaan, autetaan, tuetaan ja ohjataan tasapuolisesti riippumatta sukupuolesta tai muista ominaisuuksista. Tasa-arvoisesta ja syrjimättömästä kielenkäytöstä puhutaan yhdessä lasten kanssa, ja stereotyyppioita ja normeja pyritään purkamaan. Lapsille tarjotaan ikätason mukaista seksuaalikasvatusta. Ennen kaikkea tuetaan lasten eettistä kasvua yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon näkökulmista.

Pedagogisen toiminnan tasolla tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusnäkökulmien nähtiin toteutuvan Lämjänjärven päiväkodissa todella hyvin. Lasten ohjaaminen eri leikkeihin ja touhuihin ominaisuuksista riippumatta koettiin luontevaksi. Kasvattajat kokivat, että lasta ohjataan eri leikkeihin ja leikkiryhmiin sen perusteella, mikä kutakin lasta kiinnostaa, innostaa ja mikä lapsen tarpeisiin parhaiten vastaa. Myös kehumisen, kannustamisen, auttamisen ja tukemisen nähtiin lähtevän aina lapsen tarpeista ja lapsen tuntemuksesta, eikä sukupuolesta tai muista ominaisuuksista riippuen. Tärkeäksi koettiin myös lapsen toimintaympäristön laajentaminen uusiin kokemuksiin, kavereihin ja leikkeihin. Stereotyyppioista keskusteltiin lasten kanssa ja niitä pyrittiin purkamaan.

Kasvattajille on tärkeää, että moninaisuus huomioidaan luontevalla tavalla, ei liikaa kärjistäen tai korostaen: esimerkiksi eri kulttuuritaustat huomioidaan, mutta ei korosteta liikaa niiden erilaisuutta. Hyväksi pohjaksi nähtiin ajatus siitä, että jokainen lapsi tulee erilaisesta perheestä päiväkotiin, ja sen myötä me kaikki olemme erilaisia. Näin erilaisuuden kohtaamisesta ei tule kärjistettyä tai liian korostettua.

Kaiken kaikkiaan kasvattajat kokivat, että hyvä lapsen tuntemus ja sensitiivinen kohtaaminen ihmisten välillä takaavat sen, että tasa-arvo ja yhdenvertaisuus toteutuu. Nämä ikään kuin ovat sisäänrakennettuina sellaisissa kohtaamisissa, jotka tapahtuvat sensitiivisesti ja ihmistä kunnioittaen.

3. Tilojen ja ympäristön taso

Tilojen ja ympäristön tasolla tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutuminen näyttäytyy tiloihin pääsyn esteettömyytenä, sekä monipuolisena ja moninaisuutta tukevana leluina, materiaaleina, välineinä, julisteina, kuvina ja tiedotteina. Lapset otetaan mukaan tarkastelemaan tiloja ja ympäristöä tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusnäkökulmista.

Tilojen ja oppimisympäristön sekä sisällä että ulkona tulee tarjota monenlaisia mahdollisuuksia ja virikkeitä toimintakyvystä, sukupuolesta ja muista ominaisuuksista riippumatta. Toimintaympäristön toimivuutta arvioidaan ja sitä muokataan sekä esteettömämmäksi että moninaisemmaksi stereotyyppioita purkaen. Tarjolla on monenlaisia leluja, pelejä ja kirjoja, joista löytyy esikuvia kaikille sukupuolesta, ihonväristä, toimintakyvystä ja muista ominaisuuksista riippumatta. Syrjintää sisältävät lelut, pelit ja kirjat poistetaan. Myös päiväkodin tiedotteet, julisteet ja esitteet viestivät yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa, sekä huomioivat kaikenlaiset perheet.

Kasvattajat arvioivat yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon toteutuvan tilojen ja välineiden tasolla pääsääntöisesti hyvin. Leluja, pelejä ja kirjallisuutta arvioidaan jatkuvasti tasa-arvon ja

yhdenvertaisuuden näkökulmasta ja ollaan ikään kuin ”hereillä”: jos kaapeista ja varastoista löytyy leluja, pelejä, kirjoja tai materiaalia, joka ei tue tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta, ne heitetään pois. Kaikki lasten käytössä olevat välineet ovat tarkkaan mietittyjä ja läpikäytyjä. Jos saadaan lelulahjoituksia, ne käydään läpi, ennen kuin viedään ryhmiin. Julisteet ja tiedotteet tulevat useimmiten toimijoilta, joilla tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusajattelu on pitkällä. Myös omassa tiedottamisessa pyritään aina moninaisuutta tukevaan linjaan, ja tekstit mietitään huolellisesti.

Päiväkodissa on toteutettu remonttia, joka jatkuu edelleen tulevan vuoden aikana. Tällöin pyritään varmistamaan jokaisessa tilassa kulkemisen esteettömyys.

4. Asenteiden ja vuorovaikutuksen taso

Asenteiden ja vuorovaikutuksen tasolla tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutuminen tarkoittaa sitä, että varhaiskasvatyksikössä käytetään yhdenvertaista ja syrjimätöntä kieltä, vuorovaikutetaan myös nonverbaalilla tasolla tasa-arvoisesti ja yhdenvertaisesti, sekä tuetaan lasten ystävyyssuhteita ja ryhmäjäkoja sukupuolisensitiivisesti ja yhdenvertaisesti.

Käytännön tasolla tämä tarkoittaa sitä, että henkilökunta etsii aktiivisesti tietoa ja toimintamalleja sukupuolisensitiiviseen kielenkäyttöön, purkaa omia stereotyyppisiä käsityksiään ja ilmaisujaan, arvioi omaa ja kollegoidensa kielenkäyttöä tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden näkökulmista, puhuttelee lapsia sukupuolisensitiivisesti ja kunnioittaa heidän omaa määrittelyä omasta sukupuolestaan, sekä ohjaa lapsia tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta kunnioittavaan kielenkäyttöön. Tämä koskee myös nonverbaalista viestintää, eleitä, ilmeitä ja äänensävyjä. Henkilökunta luo ryhmään turvallista ilmapiiriä, jossa toinen kohdataan ensisijaisesti yksilönä, eikä jonkin ominaisuuden edustajana. Syrjivä käyttäytyminen tunnistetaan ja siihen puututaan. Ryhmien ja kaverisuhteiden muodostumiseen liittyvistä stereotyyppioista keskustellaan ja niitä pyritään purkamaan.

Asenteiden ja vuorovaikutuksen tasolla Lämsänjärven päiväkodin kasvattajat kokivat, että esimerkiksi lasten ystävyyssuhteiden tukeminen ja erilaisten ryhmien muodostaminen tapahtuu yhdenvertaisesti ja sukupuolisensitiivisesti. Lasten kanssa myös puretaan sukupuoleen liittyviä stereotyyppioita: pohditaan, onko olemassa tyttöjen tai poikien leikkejä tms. Leikkiryhmien muodostamisessa kokeillaan erilaisia porukoita riippumatta sukupuolesta, mutta yleisimmin jakoperustana toimii se, kenen kanssa lapsi viihtyy ja leikit sujuvat.

Kielenkäytössään kasvattajat kokivat kuitenkin toimivansa toisinaan vahingossa sukupuolisensitiivisyyttä heikentävällä tavalla: käytettiin esimerkiksi ilmaisua: ”tulkaahan pojat niin lähdetään ulos” tai muuta vastaavaa. Pääsääntöisesti kuitenkin lasten kanssa kielen koettiin olevan sukupuolisensitiivistä ja tasa-arvoa tukevaa. Aikuisten keskinäisissä keskusteluissa esimerkiksi kahvihuoneessa koettiin toisinaan nousevan esille stereotyyppioita ja olettamuksia liittyen esimerkiksi eri sukupuoliin.

5. Huoltajien ja sidosryhmien taso

Tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta tulee edistää yhdessä huoltajien ja muiden sidosryhmien kanssa. Perheiden kanssa keskustellaan tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen liittyvistä kysymyksistä ja lisätään tietoisuutta esimerkiksi sukupuolen moninaisuudesta tai sukupuolisensitiivisen ja sukupuolineutraalin kasvatuksen eroista. Perheet kohdataan kunnioittavasti ja niiden moninaisuus huomioidaan. Eri-laiset sosioekonomiset taustat, perhemuodot, kielet ja kulttuurit otetaan huomioon viestinnässä, toiminnan suunnittelussa ja juhlien järjestämisessä. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyötä tehdään myös

ulkopuolisten toimijoiden, kuten kirjaston, kulttuurilaitosten ja perheille suunnattujen tukipalveluiden kanssa.

Päiväkodin kasvattajat mieltävät perheiden kohtaamisen omaksi vahvuudekseen. Kaikkiin perheisiin suhtaudutaan arvostavasti ja sensitiivisesti etnisestä taustasta, kielestä, vakaumuksesta, perhemuodosta, seksuaalisesta suuntautumisesta tai muista ominaisuuksista riippumatta. Keskusteluissa ja vuorovaikutuksessa huomioidaan aina molemmat/kaikki vanhemmat tasapuolisesti. Kasvattajat kokevat luontevaksi vuorovaikutuksen perheiden kanssa, ja myös vaikeiden asioiden puheeksi ottaminen mielletään vahvuudeksi. Erilaisten juhlien yhteydessä otetaan huomioon erilaiset perheet ja kulttuurit: yhden vanhemman perheeltä esimerkiksi kysytään, kenelle lapsi tekee äitienpäivä- tai isänpäiväkortin, tai sateenkaariperheeltä selvitetään, millaista nimeä lapsi kummastakin vanhemmastaan käyttää. Perheiden tuntemuksen myötä asioiden kysyminen ja puheeksi ottaminen tuntuu luontevalta ja tulee ikään kuin itsestään.

Koronan myötä yhteistyö kulttuurilaitosten, kolmannen sektorin toimijoiden ja muiden yhteistyötoimijoiden kanssa on ollut vähäistä. Tavoitteena on kuitenkin hyödyntää esimerkiksi kirjaston ja teatterin palveluiden tarjoamaa, monikulttuurisuutta ja moninaisuutta tukevaa ohjelmaa heti, kun se on mahdollista.

KEHITTÄMISKOHTEET

Ehdotuksia kehittämiskohteiksi pohdittiin pienemmissä ryhmissä, jotka koostuivat useimmiten tiimien opettajista. Ehdotusten pohjalta valittiin yhdessä kaikkien opettajien kesken kaksi kehittämiskohdetta seuraavalle kolmivuotiskaudelle. Samalla mietittiin, millä tavoin kehittäminen tapahtuu, ja kuka siitä on vastuussa.

1. Ammatillisen otteen ylläpitäminen ja säilyttäminen kaikissa vuorovaikutustilanteissa

Pyrimme jatkuvan itsereflektioiden kautta varmistamaan, että ammatillinen ote säilyy kaikissa tilanteissa, joissa keskustellaan lapsista, heidän perheistään tai ihmisistä yleensä. Pyritään pitämään huolta siitä, että keskustelussa ei esimerkiksi vahvisteta stereotyyppioita, tehdä yleistäviä oletuksia tai tulla syrjineeksi ketään jonkin ominaisuutensa perusteella. Tämän tavoitteen toteutuminen vaatii jokaiselta jatkuvaa itsereflektiota, sekä tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumista edistävän keskustelun ylläpitämistä yhteisössä. Vastuu ammatillisuudesta on jokaisella työntekijällä.

2. Kirjallisuuden päivittäminen tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta tukevaksi

Päiväkodissa on laaja kirjavalikoima, mutta uutta kirjallisuutta ei ole hankittu juurikaan viime vuosina. Hyvästä vanhasta kirjallisuudesta on tärkeää pitää kiinni edelleen, mutta sen rinnalle pyritään mahdollisuuksien mukaan hankkimaan uutta kirjallisuutta. Erityisesti esimerkiksi erilaisista perheistä ja moninaisuuden kohtaamisesta kertovaa kirjallisuutta olisi syytä lisätä. Samaan aikaan poistetaan kirjoja, joissa esiintyy voimakkaita stereotyyppioita, yksipuolista kuvastoa, tai jotka muuten eivät tue tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumista. Jokaisella kasvattajalla on vastuu pohtia aktiivisesti lukiessaan, millainen on lasten kuulema viesti.

ARVIOINTI

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuus suunnitelman toteutumista arvioidaan kolmen vuoden välein. Tällöin asetetaan myös kehittämiskohteet seuraavalle kolmivuotiskaudelle ja mietitään, millä keinoin näihin tavoitteisiin päästään. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyö tarkoittaa kuitenkin ennen kaikkea tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumista päiväkodin arjessa päivittäin ja edellyttää jatkuvaa itsereflektiota, keskustelua ja ”hereillä” olemista. Kootummin tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumista voidaan arvioida aina tarvittaessa esimerkiksi pedagogisissa palaverissa.